هۆڵەکانی ماڵەوە هەموو ڕەنگەکانی هێلکەی ڕانگرتووە و هۆکەرەکانیش ڕۆژ بەڕۆژ زیاد لە هەڵە ناچن

ئاشنا ڕەحیم، هەڵەبجە

هەواڵ لە ناوچەکانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و باشووری ئاسیا
□ هێنانی ڕەحیم \ هەڵەبجەی سەرەوە و هەورامان

هۆڵەکانی ماڵەوە لە هەڵەبجەی سەرەوە و هەورامان هەموو ڕەنگەکانی هێلکەی ڕانگرتووە، بەڵام ئەو ڕەنگانە هیچ پەیوەندییەکیان بە ڕەنگی ڕاستەقینەی هێلکەی مریشکەکانەوە نییە. لە ماوەی ساڵێکدا، لە نێوان ٢٠٢٥ی ئایار و ٢٠٢٦ی ئایاردا، ٧ هۆڵ لە ٩ هۆڵ لە ناوچەکە هێلکەی ڕەنگکراویان فرۆشتووە، کە ٥ هۆڵ لە ٧ هۆڵەکە بەڵێنی ئەوەیان داوە هێلکەکان سروشتین بن. ئەم ژمارانە لە ڕاپرسییەکی ناوخۆیی کۆمەڵەی بەرهەمهێنانی هێلکەی هەڵەبجەی سەرەوە و هەورامان کۆکراونەتەوە، کە ٤٢ ئەندامی هەیە و ٣١ هۆڵ لە ناوچەکەدا چالاکن.

هۆڵەکانی ماڵەوە لە هەڵەبجەی سەرەوە و هەورامان هەموو ڕەنگەکانی هێلکەی ڕانگرتووە، بەڵام ئەو ڕەنگانە هیچ پەیوەندییەکیان بە ڕەنگی ڕاستەقینەی هێلکەی مریشکەکانەوە نییە. لە ماوەی ساڵێکدا، لە نێوان ٢٠٢٥ی ئایار و ٢٠٢٦ی ئایاردا، ٧ هۆڵ لە ٩ هۆڵ لە ناوچەکە هێلکەی ڕەنگکراویان فرۆشتووە، کە ٥ هۆڵ لە ٧ هۆڵەکە بەڵێنی ئەوەیان داوە هێلکەکان سروشتین بن. ئەم ژمارانە لە ڕاپرسییەکی ناوخۆیی کۆمەڵەی بەرهەمهێنانی هێلکەی هەڵەبجەی سەرەوە و هەورامان کۆکراونەتەوە، کە ٤٢ ئەندامی هەیە و ٣١ هۆڵ لە ناوچەکەدا چالاکن.

بەڕێوەبەری کۆمەڵە، ڕێبوار عەلی حەمەسوور، ڕوونی کردەوە کە ئەو ڕەنگانە تەنها بە خواردنی جۆرێک دانەوێڵە دروست دەبن. ئەو گوتی: «ئێمە هیچ ڕەنگێکی دەرەکی زیاد ناکەین. ئەگەر مریشکەکان گەنم بخۆن، هێلکەکان سپی دەبن، ئەگەر گەنم و تۆو بخۆن، قاوەیی دەبن. ئەمە یاسایەکی سروشتییە.» بەڵام ئەو دانی بە بوونی هۆکاری تریش دا کە کاریگەری لەسەر ڕەنگی هێلکەکان هەیە، وەک تەمەن، جۆری ئاو و ماوەی هەڵگرتنی هێلکەکە پێش فرۆشتن.

بەشێکی زۆری ئەو هێلکانەی لە بازاڕەکانی هەڵەبجەی سەرەوە و هەورامان دەفرۆشرێن، لە ڕێگەی ناوەندە تایبەتەکانەوە دەگەنە دەست کڕیار. ئەو ناوەندانە هێلکەکان بە پێی قەبارە و ڕەنگ جیا دەکەنەوە و بە نرخی جیاواز دەیانفرۆشنەوە. بۆ نموونە، هێلکەی قاوەیی گەورە لە ناوەندێکی گەورەی هەڵەبجە بە ٥٠٠ دینار دەفرۆشرێت، لە کاتێکدا هێلکەی سپی بچووک لە ناوەندێکی تر بە ٣٥٠ دینار دەفرۆشرێت.

ئەو جیاوازییە نرخە بووەتە هۆی ئەوەی هەندێک کڕیار پێیان وابێت هێلکەی ڕەنگاوڕەنگ باشترە، تەنانەت ئەگەر هیچ جیاوازییەکی خواردنیشی نەبێت. ڕێبوار عەلی حەمەسوور ئەو بیرۆکەیە ڕەت دەکاتەوە و دەڵێت: «کڕیار پارە زیاتر دەدات بۆ شتێک کە هیچ سوودێکی زیادەی نییە. ئێمە تەنها ئەو هێلکانە دەفرۆشین کە مریشکەکان بەرهەمی دەهێنن.» بەڵام ئەو دان بەوەشدا دەنێت کە ئەو ڕەنگانە بۆ هەندێک خێزان گرنگن، بەتایبەت لە کاتی جەژن و ئاهەنگەکاندا.

ئەو ناکۆکییە بووەتە هۆی ئەوەی هەندێک فرۆشیار هەوڵ بدەن بە شێوازی جیاواز ڕەنگی هێلکەکان بگۆڕن. ڕێبوار عەلی حەمەسوور ئاماژە بە دوو شێوازی باو دەکات و دەڵێت: «هەندێک جار هێلکەی سپی بە قاوەیی دەنووسێنن، یان بە پێچەوانەوە، تەنها بۆ ئەوەی کڕیار بیر بکاتەوە ڕەنگی جیاوازی هەیە.» ئەو ڕوونی کردەوە کە ئەم کارە بە ڕەنگی سروشتی هێلکەکە ناکرێت و تەنها بە ڕەنگێکی کاتی دەکرێت کە بە ئاو دەسڕێتەوە.

بەڕێوەبەری کۆمەڵە ئاماژەی بەوەش کرد کە ئەگەر ئەو کارانە بەردەوام بن، دەکرێت متمانەی کڕیار بە هەموو هێلکەیەکی ڕەنگاوڕەنگ لاواز بکات، تەنانەت ئەگەر هێلکەکە ڕاستەقینە بێت. ئەو گوتی: «ئێمە ناتوانین بڵێین هەموو هێلکەیەک ڕاستەقینەیە، چونکە ئەوە ئەو شتەیە کە ئێمە ناتوانین بیکەین.» ئەو ڕایگەیاند کە کۆمەڵەکە لە مانگی ئایاری ٢٠٢٦ەوە دەستی بە ڕاپرسییەکی ساڵانە کردووە بۆ ئەوەی ڕەنگی هێلکەکان بە شێوەیەکی ستاندارد تۆمار بکات.

ئەو ڕاپرسییە ئەوەشی دەرخستووە کە ٦ لە ٩ هۆڵەکە ڕێگەیان داوە کڕیار سەردانی هۆڵەکانیان بکات، بەڵام تەنها ٣ هۆڵ لە ٦ هۆڵەکە ڕێگە بە کڕیار دەدەن بچێتە ناو هۆڵەکە بۆ بینینی مریشکەکان. ڕێبوار عەلی حەمەسوور ئەو ڕێگەیە بە «باشترین ڕێگا بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی ڕاستی» وەسف دەکات. ئەو گوتی: «ئەگەر کڕیار ببینێت مریشکەکان چی دەخۆن و لە کوێ دەژین، ئەوا ئیتر پرسیار لەسەر ڕەنگی هێلکەکە نامێنێت.»

بەڵام هەموو هۆڵەکان ئەو ڕێگەیە نادەن. هۆڵێکی گەورە لە ناوچەی بێخاڵ، کە ٤ هەزار مریشکی هەیە، ڕایگەیاندووە کە ئەگەر ڕێگە بە کڕیار بدرێت سەردانی هۆڵەکە بکات، ئەوا ئەو کڕیارانە «هەرگیز نایەنەوە». بەڕێوەبەری هۆڵەکە، ئاسۆ کەریم ڕەشید، گوتی: «ئێمە هەوڵ دەدەین هێلکەی باش بەرهەم بهێنین، نەک شانۆیەک بۆ وێنەگرتن.» ئەو ڕایگەیاند کە هۆڵەکەیان ساڵانە ٢٠ هەزار دۆلار بۆ ڕاگرتنی ژینگەی سروشتی خەرج دەکات.

ئەو ڕاپرسییە ئەوەشی دەرخستووە کە ٦ لە ٩ هۆڵەکە ڕێگەیان داوە کڕیار سەردانی هۆڵەکانیان بکات، بەڵام تەنها ٣ هۆڵ لە ٦ هۆڵەکە ڕێگە بە کڕیار دەدەن بچێتە ناو هۆڵەکە بۆ بینینی مریشکەکان. ڕێبوار عەلی حەمەسوور ئەو ڕێگەیە بە «باشترین ڕێگا بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی ڕاستی» وەسف دەکات. ئەو گوتی: «ئەگەر کڕیار ببینێت مریشکەکان چی دەخۆن و لە کوێ دەژین، ئەوا ئیتر پرسیار لەسەر ڕەنگی هێلکەکە نامێنێت.»

بەڵام هەموو هۆڵەکان ئەو ڕێگەیە نادەن. هۆڵێکی گەورە لە ناوچەی بێخاڵ، کە ٤ هەزار مریشکی هەیە، ڕایگەیاندووە کە ئەگەر ڕێگە بە کڕیار بدرێت سەردانی هۆڵەکە بکات، ئەوا ئەو کڕیارانە «هەرگیز نایەنەوە». بەڕێوەبەری هۆڵەکە، ئاسۆ کەریم ڕەشید، گوتی: «ئێمە هەوڵ دەدەین هێلکەی باش بەرهەم بهێنین، نەک شانۆیەک بۆ وێنەگرتن.» ئەو ڕایگەیاند کە هۆڵەکەیان ساڵانە ٢٠ هەزار دۆلار بۆ ڕاگرتنی ژینگەی سروشتی خەرج دەکات.

(بەردەوامە لە لاپەڕە ٥)

هۆڵەکانی هەڵەبجە هێلکەی ڕەنگاوڕەنگ دەفرۆشن، بەڵام هیچ ڕەنگێک لە مریشکەکانەوە نایەت

ئاشنا ڕەحیم، هەڵەبجە

هەواڵ لە ناوچەکانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و باشووری ئاسیا
□ هێنانی ڕەحیم \ هەڵەبجەی سەرەوە و هەورامان

هۆڵەکانی ماڵەوە لە هەڵەبجەی سەرەوە و هەورامان هەموو ڕەنگەکانی هێلکەی ڕانگرتووە، بەڵام ئەو ڕەنگانە هیچ پەیوەندییەکیان بە ڕەنگی ڕاستەقینەی هێلکەی مریشکەکانەوە نییە. لە ماوەی ساڵێکدا، لە نێوان ٢٠٢٥ی ئایار و ٢٠٢٦ی ئایاردا، ٧ هۆڵ لە ٩ هۆڵ لە ناوچەکە هێلکەی ڕەنگکراویان فرۆشتووە، کە ٥ هۆڵ لە ٧ هۆڵەکە بەڵێنی ئەوەیان داوە هێلکەکان سروشتین بن. ئەم ژمارانە لە ڕاپرسییەکی ناوخۆیی کۆمەڵەی بەرهەمهێنانی هێلکەی هەڵەبجەی سەرەوە و هەورامان کۆکراونەتەوە، کە ٤٢ ئەندامی هەیە و ٣١ هۆڵ لە ناوچەکەدا چالاکن.

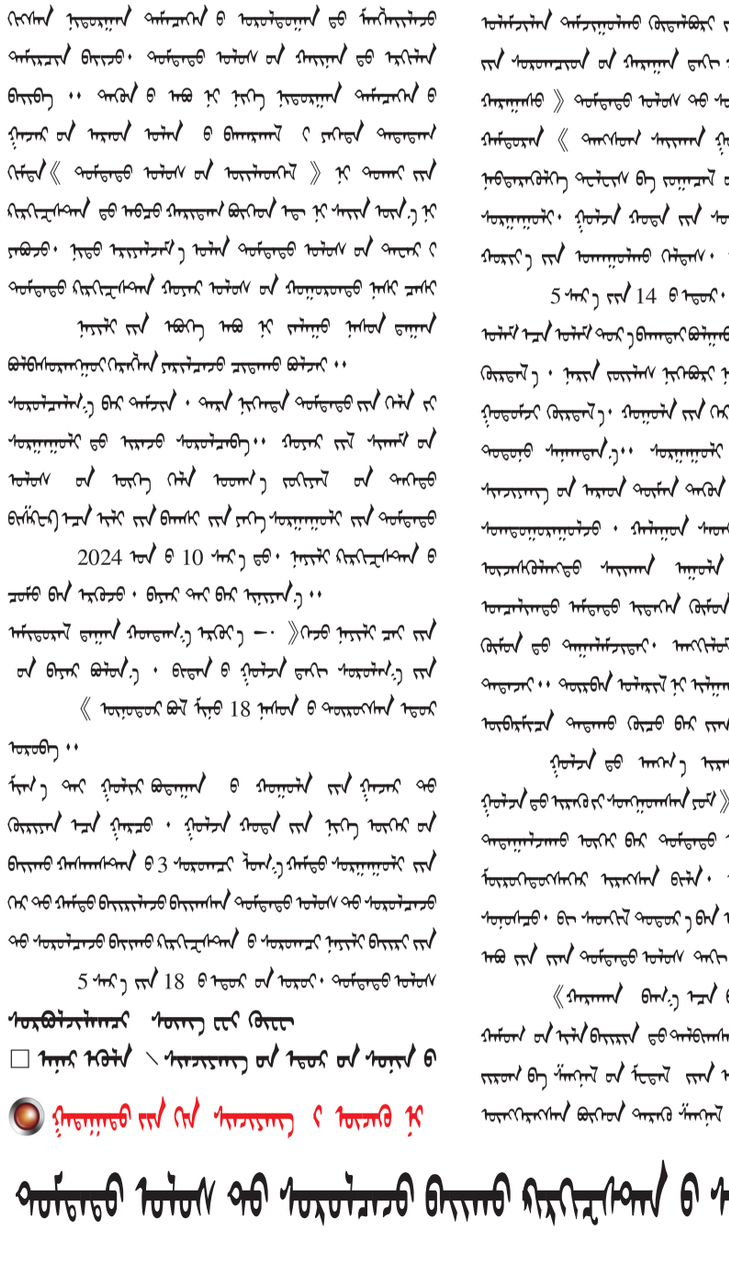

بەڕێوەبەری کۆمەڵە، ڕێبوار عەلی حەمەسوور، ڕوونی کردەوە کە ئەو ڕەنگانە تەنها بە خواردنی جۆرێک دانەوێڵە دروست دەبن. ئەو گوتی: «ئێمە هیچ ڕەنگێکی دەرەکی زیاد ناکەین. ئەگەر مریشکەکان گەنم بخۆن، هێلکەکان سپی دەبن، ئەگەر گەنم و تۆو بخۆن، قاوەیی دەبن. ئەمە یاسایەکی سروشتییە.» بەڵام ئەو دانی بە بوونی هۆکاری تریش دا کە کاریگەری لەسەر ڕەنگی هێلکەکان هەیە، وەک تەمەن، جۆری ئاو و ماوەی هەڵگرتنی هێلکەکە پێش فرۆشتن.

بەشێکی زۆری ئەو هێلکانەی لە بازاڕەکانی هەڵەبجەی سەرەوە و هەورامان دەفرۆشرێن، لە ڕێگەی ناوەندە تایبەتەکانەوە دەگەنە دەست کڕیار. ئەو ناوەندانە هێلکەکان بە پێی قەبارە و ڕەنگ جیا دەکەنەوە و بە نرخی جیاواز دەیانفرۆشنەوە. بۆ نموونە، هێلکەی قاوەیی گەورە لە ناوەندێکی گەورەی هەڵەبجە بە ٥٠٠ دینار دەفرۆشرێت، لە کاتێکدا هێلکەی سپی بچووک لە ناوەندێکی تر بە ٣٥٠ دینار دەفرۆشرێت.

ئەو جیاوازییە نرخە بووەتە هۆی ئەوەی هەندێک کڕیار پێیان وابێت هێلکەی ڕەنگاوڕەنگ باشترە، تەنانەت ئەگەر هیچ جیاوازییەکی خواردنیشی نەبێت. ڕێبوار عەلی حەمەسوور ئەو بیرۆکەیە ڕەت دەکاتەوە و دەڵێت: «کڕیار پارە زیاتر دەدات بۆ شتێک کە هیچ سوودێکی زیادەی نییە. ئێمە تەنها ئەو هێلکانە دەفرۆشین کە مریشکەکان بەرهەمی دەهێنن.» بەڵام ئەو دان بەوەشدا دەنێت کە ئەو ڕەنگانە بۆ هەندێک خێزان گرنگن، بەتایبەت لە کاتی جەژن و ئاهەنگەکاندا.

ئەو ناکۆکییە بووەتە هۆی ئەوەی هەندێک فرۆشیار هەوڵ بدەن بە شێوازی جیاواز ڕەنگی هێلکەکان بگۆڕن. ڕێبوار عەلی حەمەسوور ئاماژە بە دوو شێوازی باو دەکات و دەڵێت: «هەندێک جار هێلکەی سپی بە قاوەیی دەنووسێنن، یان بە پێچەوانەوە، تەنها بۆ ئەوەی کڕیار بیر بکاتەوە ڕەنگی جیاوازی هەیە.» ئەو ڕوونی کردەوە کە ئەم کارە بە ڕەنگی سروشتی هێلکەکە ناکرێت و تەنها بە ڕەنگێکی کاتی دەکرێت کە بە ئاو دەسڕێتەوە.

بەڕێوەبەری کۆمەڵە ئاماژەی بەوەش کرد کە ئەگەر ئەو کارانە بەردەوام بن، دەکرێت متمانەی کڕیار بە هەموو هێلکەیەکی ڕەنگاوڕەنگ لاواز بکات، تەنانەت ئەگەر هێلکەکە ڕاستەقینە بێت. ئەو گوتی: «ئێمە ناتوانین بڵێین هەموو هێلکەیەک ڕاستەقینەیە، چونکە ئەوە ئەو شتەیە کە ئێمە ناتوانین بیکەین.» ئەو ڕایگەیاند کە کۆمەڵەکە لە مانگی ئایاری ٢٠٢٦ەوە دەستی بە ڕاپرسییەکی ساڵانە کردووە بۆ ئەوەی ڕەنگی هێلکەکان بە شێوەیەکی ستاندارد تۆمار ب